

Niet goed leesbaar? [Bekijk deze e-mail in je browser](#)

Burgerparticipatie & Democratie

Nieuwsbrief — maart 2023

Welkom!

U heeft zich ingeschreven in de nieuwsbrief van het multidisciplinair onderzoeksproject 'Burgerparticipatie & Democratie', uitgevoerd aan de Universiteit Gent. Wij willen u alvast bedanken voor uw interesse in het project. Via deze weg houden wij u op de hoogte van de nieuwste ontwikkelingen, evenementen en onderzoeksresultaten.

[Meer informatie op onze website](#)

Zijn het vooral oppositie- en linkse politici die voorstander zijn van burgerparticipatie?

Samenvattend

We focussen op twee factoren die verschillen kunnen verklaren in de houding van politici ten opzichte van participatie: meerderheid-oppositie en de politieke oriëntatie. Politici van de oppositie blijken consequent positiever te staan tegenover verregaande vormen van participatie. Deliberatieve vormen worden het best geëvalueerd door Groene lokale politici, terwijl participatie-instrumenten die aanleunen bij directe democratie gemiddeld genomen het beste scoren bij Vlaams Belang-politici.

In eerdere nieuwsbrieven kon u lezen dat ons [project](#) focust op verschillende democratische actoren (burgers, politici, ambtenaren en het middenveld) en hun houding tegenover de participatieve democratie. In deze nieuwsbrief focussen we specifiek op hoe lokale politici staan tegenover dit soort besluitvormingsprocessen. Burgerparticipatie kent een sterke opgang de laatste jaren, vooral op lokaal vlak. Verschillende gemeenten passen intussen uiteenlopende vormen toe. De representatieve democratie (waarbij politici cruciale actoren zijn) wordt dus meer en meer aangevuld met participatieve vormen. Dat wil niet zeggen dat politici helemaal buitenspel staan. Ze zijn nog steeds erg belangrijk: ze zetten het licht op groen om over te gaan tot participatie, ze bepalen spelregels en gebruiksvoorwaarden, ze kunnen zelf deelnemen, of omgekeerd het participatie-initiatief dwarsbomen, en ze zorgen voor de verdere opvolging in het beleid (of niet) van de uitkomst van de participatie-initiatieven. Politici hebben duidelijk de sleutel in handen voor een succesvol verloop van participatieprojecten. Daarom is het belangrijk om te weten hoe lokale politici denken over burgerparticipatie.

Via een grootschalige bevraging werd aan alle deelnemende politici (n= 1.519) om een reeks participatie-instrumenten op een schaal van 0 tot 10 te beoordelen: "Vindt u dit een 'goed' instrument om burgers (meer) inspraak te geven in het lokaal beleid?". Een aantal instrumenten die we voorlegden, sluit vrij nauw aan bij de representatieve democratie (verkiezingen en adviesraden), anderen eerder bij de directe democratie

op de uiteindelijke beslissing: van adviserend (burgerbevraging en burgerpanel) tot bindend (bindend referendum en burgerbegroting).

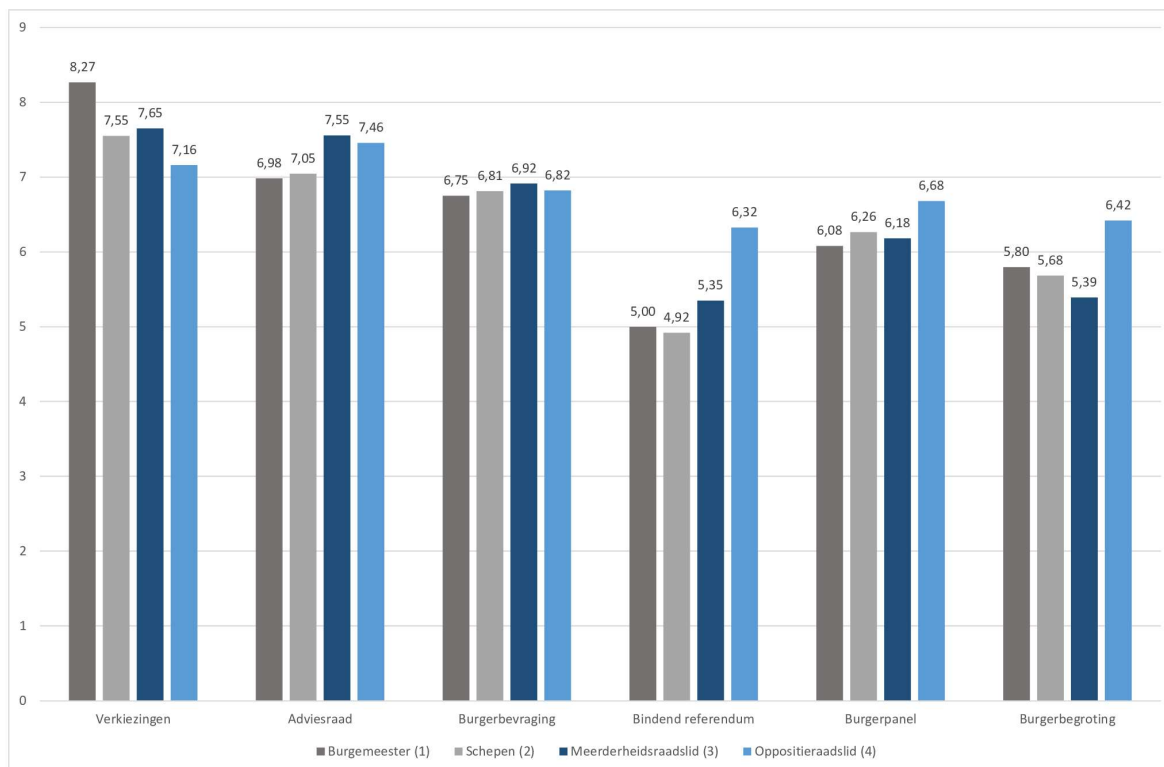
Meerderheid versus oppositie

Het invoeren van burgerparticipatie betekent dat verkozen politici de macht moeten delen met burgers, en dus een deel van hun eigen (over)macht zullen verliezen. Daarom verwachten we dat politici die veel macht hebben in een representatief systeem minst voorstander zullen zijn van (verregaande) burgerparticipatie. Burgemeesters en schepenen, maar ook gemeenteraadsleden van de meerderheidspartijen, doen hun (machts)voordeel met een representatief systeem, waardoor we verwachten dat zij minst geneigd zullen zijn om ver mee te gaan in participatie. Omgekeerd mogen oppositie-raadsleden die in een representatieve democratie weinig kunnen wegen, hopen dat door participatie hun standpunten meer aan bod zullen komen.

Figuur 1 toont dat onze verwachtingen grotendeels bevestigd worden. Politici van meerderheidspartijen op lokaal vlak (en de burgemeester bij uitstek) vinden (veel meer dan oppositie-raadsleden) verkiezingen een goed instrument om burgers inspraak te geven. Omgekeerd vinden oppositie-raadsleden (veel meer dan politici van de meerderheid) dat participatie-instrumenten (en dan vooral bindende vormen, zoals een referendum en een burgerbegroting) goed zijn om burgers inspraak te geven. Raadsleden van de meerderheid zitten hier veeleer op dezelfde lijn als de uitvoerende mandatarissen met hun overwegend terughoudende attitude.

Merk op dat er over het algemeen wel wat steun is voor participatie-initiatieven, maar dat die steun doorgaans groter is voor instrumenten die niet bindend zijn (adviesraad, burgerbevraging en burgerpanel). Het lijkt er dus op dat politici gewonnen zijn voor participatie van burgers zolang die maar adviserend blijft.

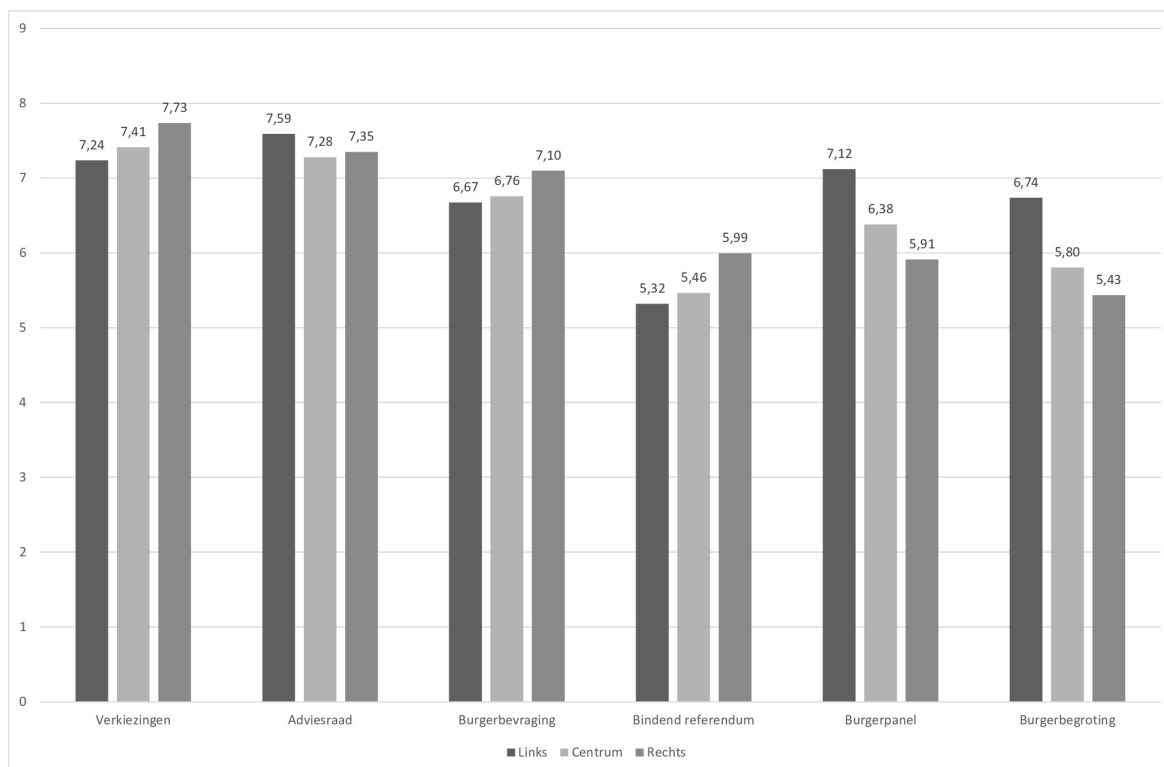
Figuur 1: Beoordeling van een aantal participatie-instrumenten door politici, opgedeeld volgens formele positie in het lokale politiek systeem (meerderheid-oppositie)

duiden op een schaal van 0 tot 10 in welke mate zij zich links of rechts oriënteren (links= 0-3, centrum= 4-6 en rechts= 7-10). Linkse partijen en politici zijn historisch meer gefocust op de emancipatie van achtergestelde groepen, onder meer via demonstraties en betogingen. Deze mobilisatie van ontevreden burgers kan ook tot uiting komen en in rekening gebracht worden bij (meer geïnstitutionaliseerde vormen van) [burgerparticipatie](#). Vandaar dat we verwachten dat linkse politici positiever staan ten opzichte van burgerparticipatie. Voor rechtse partijen en politici is het belangrijk dat er kordaat beslist kan worden, en daarbij kan participatie een hindernis vormen. Voor conservatieve politici komt daar nog bij dat zij niet altijd staan te springen voor (grote) veranderingen. We verwachten dus dat rechtse politici terughoudender zullen zijn over participatie.

In Figuur 2 zien we dat rechtse politici inderdaad positiever over verkiezingen zijn dan linkse politici, en omgekeerd dat linkse politici positiever over burgerpanels en burgerbegrotingen zijn dan rechtse politici. Maar wat geldt voor deze instrumenten van deliberatieve democratie, geldt niet voor instrumenten van directe democratie. In tegenstelling tot onze verwachtingen zijn rechtse politici positiever dan linkse politici over burgerbevragingen en bindende referenda.

Figuur 2: Beoordeling van een aantal participatie-instrumenten door politici, opgedeeld volgens ideologische oriëntatie

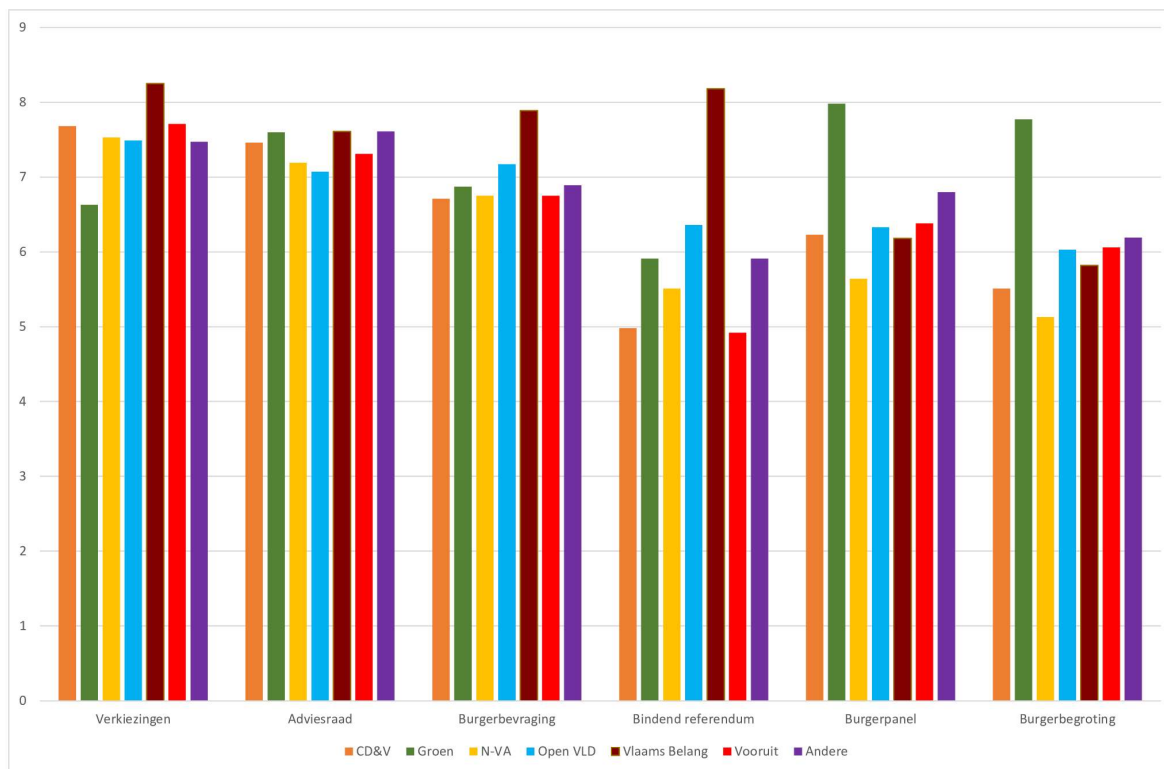

Partijlidmaatschap

We gaan nog wat dieper in op deze onverwachte bevinding, door onze resultaten te bekijken volgens de partij waartoe een politicus behoort. We delen daarvoor de politici op volgens de nationale partij waarvan ze lid zijn. Daaruit blijkt dat de instrumenten van deliberatieve democratie (burgerpanel en burgerbegroting) vooral bijval vinden bij groene politici, terwijl de instrumenten van directe democratie (burgerbevraging en bindend referendum) vooral populair zijn bij politici van Vlaams Belang. Dit zijn niet geheel toevallig ook twee partijen die vaak of per definitie (cf. cordon) tot de oppositie behoren op gemeentelijk vlak, wat overeenkomt met onze eerste bevinding. Er is dus niet direct een algemeen effect van een linkse of rechtse oriëntatie. Voor de meeste instrumenten verschillen politici van bijvoorbeeld Vooruit en OpenVLD immers niet zo heel veel van elkaar.

bindend referendum past bij dat idee. Ook het kleine aantal PVDA-politici in onze steekproef (te klein om opgenomen te worden in grafiek) is sterke voorstander van bindende referenda.

Figuur 3: Beoordeling van een aantal participatie-instrumenten door politici, opgedeeld volgens partijlidmaatschap

Kortom, we vinden inderdaad dat oppositie-raadsleden positiever staan ten opzichte van participatie dan politici die deel uitmaken van de lokale meerderheid, en dat dit vooral geldt voor participatievormen die effect hebben op de uiteindelijke beslissingen. Daarnaast vonden we dat Groen-politici de sterkste voorstanders zijn van deliberatieve vormen van participatie (burgerpanel en burgerbegroting), en dat Vlaams Belang-politici de meeste steun geven aan vormen van directe democratie (zoals burgerbevragingen en bindende referenda).

In deze nieuwsbrief geven we enkel de resultaten voor lokale politici in grote lijnen mee. Meer gedetailleerde informatie over dit onderzoek en de resultaten kan intussen verkregen worden bij de promotoren: [Bram Verschuere](#) (over het middenveld en het onderzoek in het algemeen), [Bram Wauters](#) (over gemeenteraadsleden), [Kristof Steyvers](#) (over ambtenaren, schepenen en burgemeesters) en [Arne Roets](#) (over burgers). Neem ook eens een kijkje op [onze website](#) om kennis te maken met ons volledige team, want dit onderzoek is het werk van 10 onderzoekers uit verschillende vakgroepen aan de Universiteit Gent.

Subscribe

Past Issues

Translate ▼

RSS

Copyright © 2023 Universiteit Gent, All rights reserved.

Want to change how you receive these emails?
You can [update your preferences](#) or [unsubscribe from this list](#).

Grow your business with **mailchimp**